

Rodzaj dokumentu:	Zasady oceniania rozwiązań zadań
Egzamin:	Egzamin maturalny
Przedmiot:	Wiedza o społeczeństwie
Poziom:	Poziom rozszerzony

Wymagania egzaminacyjne od roku szkolnego 2024/2025:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20240001019/O/D20241019.pdf>

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	II. Dobro wspólne. Zdający: 4) analizuje cechy indywidualizmu i kolektywizmu w aspekcie psychospołecznym i instytucjonalnym. VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 3) charakteryzuje główne współczesne kierunki myśli politycznej (konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjalizm, chrześcijańską demokrację).

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego uzasadnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Z tekstu wynika, że interes społeczeństwa, a więc zbiorowości, jest ważniejszy niż roszczenia jednostki. Wartości, normy i instytucje istotne dla wspólnoty mają pierwszeństwo przed tym, co istotne dla jednostki.

Zadanie 1.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 3) charakteryzuje główne współczesne kierunki myśli politycznej (konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjalizm, chrześcijańską demokrację).

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego wyjaśnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

W świetle informacji zawartych w tekście nonkonformistyczna postawa jednostki będzie oceniana negatywnie przez konserwatystów, ponieważ może prowadzić do odrzucenia powszechnie obowiązujących norm, wartości i zasad istotnych dla zbiorowości i związanych z tradycją i autorytetem.

Zadanie 2.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 5) przedstawia najważniejsze teorie genezy państwa (Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Ludwik Gumplowicz (Eugen Dühring)

Zadanie 2.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 5) przedstawia najważniejsze teorie genezy państwa (Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformułowaniem właściwego uzasadnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: Tekst 1. dotyczy teorii podboju [i przemocy], natomiast tekst 2. mówi o przemocy klasowej w ramach tego samego społeczeństwa, zatem jest nawiązaniem do marksistowskiej teorii klasowej teorii powstania państwa.

Zadanie 3.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności; 2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne, a także to, co uniwersalne, od tego, co partykularne i związane z tradycjami lokalnymi [...] w kulturze życia codziennego. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 2) analizuje religijność we współczesnym społeczeństwie polskim.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego wyjaśnienia wraz z odniesieniem się do danych

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Z wykresu wynika, że od czasu pandemii coraz wyraźniej wzrasta liczba osób niepraktykujących zarówno w dużych miastach, jak i w mniejszych miejscowościach (wzrost odpowiednio do około 45% i 21%).

LUB

Z wykresu wynika, że od czasu pandemii coraz wyraźniej spada liczba osób praktykujących regularnie zarówno w dużych miastach, jak i w mniejszych miejscowościach (spadek odpowiednio do około 24% i 40%).

Zadanie 3.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności; 2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne, a także to, co uniwersalne, od tego, co partykularne i związane z tradycjami lokalnymi [...] w kulturze życia codziennego. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 2) analizuje religijność we współczesnym społeczeństwie polskim i porównuje ją z religijnością w innym społeczeństwie.

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie dwóch poprawnych ocen

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. P

2. P

Zadanie 3.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności; 2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne, a także to, co uniwersalne, od tego, co partykularne i związane z tradycjami lokalnymi [...] w kulturze życia codziennego. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 2) analizuje religijność we współczesnym społeczeństwie polskim. VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 3) charakteryzuje główne współczesne kierunki myśli politycznej (konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjalizm, chrześcijańską demokrację).

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie uzasadnienia wraz z odwołaniem się do wykresu (z przytoczeniem danych lub bez)

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Konserwatyzm religijny, czyli silne przywiązanie do tradycji i praktyk religijnych jest większy wśród mieszkańców wsi i mniejszych miast – wciąż więcej tam praktykujących regularnie niż niepraktykujących. W dużych miastach jest odwrotnie – odsetek niepraktykujących jest wyższy niż odsetek praktykujących regularnie.

LUB

Konserwatyzm religijny, czyli silne przywiązanie do tradycji i praktyk religijnych jest większy wśród mieszkańców wsi i mniejszych miast – wciąż więcej tam niż w dużych miastach osób praktykujących regularnie i nieregularnie – odpowiednio około 74% i 54%.

Zadanie 4.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach; 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	IV. Społeczeństwa i socjalizacja. Zdający: 4) wyjaśnia pojęcie kapitału społecznego i charakteryzuje jego znaczenie dla rozwoju państwa i społeczeństwa.

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie dwóch poprawnych ocen

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. P

2. F

Zadanie 4.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach; 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	IV. Społeczeństwa i socjalizacja. Zdający: 4) wyjaśnia pojęcie kapitału społecznego i charakteryzuje jego znaczenie dla rozwoju państwa i społeczeństwa.

Zasady oceniania

1 pkt – dwa poprawne wskazania

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

A. pomorskie

B. opolskie

Zadanie 4.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach; 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	IV. Społeczeństwa i socjalizacja. Zdający: 4) wyjaśnia pojęcie kapitału społecznego i charakteryzuje jego znaczenie dla rozwoju państwa i społeczeństwa.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego wyjaśnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Niski kapitał społeczny utrudnia rozwój gospodarczy państwa, ponieważ zmniejsza aktywność obywatelską oraz poczucie zaufania i wspólnoty, co w efekcie przekłada się na zmniejszenie przedsiębiorczości, innowacyjności i aktywności gospodarczej.

Zadanie 5.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	VII. Migracje i kwestia demograficzna w Polsce i we współczesnym świecie. Zdający: 3) wskazuje różnice między „repatriacją” a „wysiedleniem”.

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie jednej poprawnej różnicy i jednego poprawnego podobieństwa

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Różnica

Repatriacja jest dobrowolna, a wysiedlenie jest przymusowe; wysiedlenie często ma charakter negatywny i wiąże się z traumą, natomiast repatriacja może być postrzegana jako szansa na powrót do korzeni.

Podobieństwo

Oba procesy dotyczą zmiany miejsca zamieszkania; zarówno wysiedlenie, jak i repatriacja mogą mieć negatywne skutki psychologiczne dla osób dotkniętych tymi procesami.

Zadanie 5.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	VII. Migracje i kwestia demograficzna w Polsce i we współczesnym świecie. Zdający: 3) wskazuje różnice między „repatriacją” a „wysiedleniem”.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego argumentu i kontrargumentu

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Argument

Obywatele państwa pokonanego stanowią niebezpieczeństwo dla nowej władzy – mogą spiskować i dążyć do ponownego konfliktu, który przywróciłby tereny zamieszkałe przez nich do macierzy.

Kontrargument

Z drugiej strony – ludzie mają prawo pozostać na terenie swojej małej ojczyzny. Są to często ziemie, które od pokoleń należały do ich przodków, a poprzez wysiedlenia tracą dorobek całego swojego życia i swoich wstępnych.

Zadanie 6.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	IX. Komunikowanie społeczne. Zdający: 4) wyjaśnia pojęcie dyfamacji.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformulowaniem właściwego uzasadnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: tak

Uzasadnienie: Dyfamacja to zniesławianie kogoś poprzez rozpowszechnianie nieprawdziwych lub szkodliwych informacji. Określenie „nazistowska Polska” jest nieprawdziwe i skrajnie krzywdzące, dodatkowo – biorąc pod uwagę stosunek do określenia „nazizm” – jest szkodliwe dla wizerunku państwa polskiego na świecie.

Zadanie 6.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	IX. Komunikowanie społeczne. Zdający: 4) wyjaśnia pojęcie dyfamacji; podaje przykład oddziaływania propagandowego o charakterze zniesławiającym; charakteryzuje sposoby walki z dyfamacją.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego wyjaśnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Brak reakcji państwa polskiego na postępowanie firmy Mattel mógłby przyczynić się do umocnienia fałszywego i krzywdzącego obrazu Polski oraz zafalszowania prawdy historycznej.

Zadanie 7.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 2) charakteryzuje polskie tradycje konstytucyjne.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformułowaniem właściwego uzasadnienia zawierającego dwa argumenty

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie:

1. Konstytucja z 1997 r. została uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe, a nie przez Sejm Ustawodawczy.
2. Czynne prawo wyborcze obecnie mają osoby, które ukończyły 18 lat, natomiast bierne – do Sejmu – 21 lat, a do Senatu – 30 lat.

Zadanie 7.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 1) wyjaśnia, na czym polega demokratyczne państwo prawne; 4) charakteryzuje treść preambuły do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie dwóch poprawnych ocen

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. F
2. F

Zadanie 7.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...], politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 1) wyjaśnia, na czym polega demokratyczne państwo prawne. VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 8) przedstawia cechy charakterystyczne państwa demokratycznego na przykładzie III Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwej zalety i wady

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Zaleta

Zasada ta sprzyja funkcjonowaniu państwa demokratycznego, ponieważ dzięki wyeliminowaniu przestępców z kręgów władzy umacnia się zaufanie społeczeństwa do rządzących i demokracji.

Wada

Taka procedura pozbawia część obywateli ich politycznych uprawnień, co jest sprzeczne z ideą państwa demokratycznego i zaburza funkcjonowanie „władzy ludu”.

Zadanie 8.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 5) wymienia najważniejsze organy władzy w Rzeczypospolitej Polskiej, charakteryzuje relacje między nimi w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformułowaniem właściwego uzasadnienia odnoszącego się do obu tekstów

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie:

Konstytucja z 1997 r. wyraźnie wskazuje, że to Rada Ministrów decyduje o kierunkach polskiej polityki wewnętrznej i zagranicznej. Dodatkowo potwierdził to w swoim orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny, a jego decyzje są ostateczne. Zatem Prezydent RP ma konstytucyjny obowiązek postępować zgodnie z kierunkiem wyznaczonym przez Radę Ministrów.

Zadanie 8.2 (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 5) wymienia najważniejsze organy władzy w Rzeczypospolitej Polskiej, charakteryzuje relacje między nimi w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego wyjaśnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Premier i członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność polityczną (parlamentarną) przed Sejmem. Prezydent RP nie ponosi takiej odpowiedzialności, zatem z podejmowanych decyzji w kwestii polityki zagranicznej Sejm nie może rozliczyć Prezydenta RP.

Zadanie 9.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 16) wskazuje na elementy demokracji bezpośredniej obecne w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

recall (wybory odwołujące, referendum odwoławcze)

Zadanie 9.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 16) wskazuje na elementy demokracji bezpośredniej obecne w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych warunków

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

1. Frekwencja w referendum odwoławczym musi wynosić nie mniej niż $\frac{3}{5}$ liczby biorących udział w wyborze odwoływanego organu.

2. Za odwołaniem organu wykonawczego musi opowiedzieć się ponad połowa głosujących (wśród ważnie oddanych głosów).

Zadanie 10.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający: 3) charakteryzuje systemy polityczne oparte na współpracy legislatywy i egzekutywy – parlamentarno-gabinetowy (na przykładzie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej) i kanclerski (na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformułowaniem właściwego uzasadnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: Prezydent Federalny w Republice Federalnej Niemiec nie jest wybierany przez Naród, tylko przez Zgromadzenie Federalne.

Zadanie 10.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający: 3) charakteryzuje systemy polityczne oparte na współpracy legislatywy i egzekutywy – parlamentarno-gabinetowy (na przykładzie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej) i kanclerski (na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec).

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

B

Zadanie 11.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 2) wyjaśnia zasady hierarchiczności, spójności i zupełności w systemie prawnym oraz pojęcie luki prawnej.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

luka prawna

Zadanie 11.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 2) wyjaśnia zasady hierarchiczności, spójności i zupełności w systemie prawnym oraz pojęcie luki prawnej.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych konsekwencji

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

1. trudności w stosowaniu prawa przez obywateli i organy państwowe

2. możliwość wykorzystywania luk do celów nieetycznych lub nielegalnych

Zadanie 11.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe, prywatne, publiczne, materialne, formalne, cywilne, karne, administracyjne, pisane, niepisane).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformułowaniem właściwego uzasadnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: Opisana w tekście forma władania to dzierżawa, która umożliwia używanie i pobieranie pożytków z danej rzeczy (w tym przypadku z działki). Służebność umożliwia korzystanie z cudzej nieruchomości, ale tylko w celu zwiększenia użyteczności innej nieruchomości lub z potrzeby danej osoby fizycznej.

Zadanie 12.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe, prywatne, publiczne, materialne, formalne, cywilne, karne, administracyjne, pisane, niepisane).

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

D

Zadanie 12.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe, prywatne, publiczne, materialne, formalne, cywilne, karne, administracyjne, pisane, niepisane).

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego argumentu i kontrargumentu

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Argument

Bolesław G. nie miał wcześniej problemów z prawem, a jego postawa określana jest jako bardzo dobra. W zakładzie karnym dla młodocianych istnieje większa szansa na jego resocjalizację niż w zakładzie, w którym przebywają doświadczeni recydywiści.

Kontrargument

Z drugiej strony – umieszczenie Bolesława G. z dużo młodszymi osadzonymi może nie przynieść oczekiwanego skutku, jeśli znajdzie się on wśród wyjątkowo zdemoralizowanych osadzonych, a w nim samym może się obudzić chęć zbudowania przywództwa w grupie ze względu na starszeństwo.

Zadanie 13.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe, prywatne, publiczne, materialne, formalne, cywilne, karne, administracyjne, pisane, niepisane).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

właściwość instancyjna (funkcjonalna)

Zadanie 13.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe, prywatne, publiczne, materialne, formalne, cywilne, karne, administracyjne, pisane, niepisane).

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego znaczenia w każdej kategorii

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Ochrona praw obywateli

Dzięki właściwości organy administracji są zobowiązane do załatwienia sprawy w sposób prawidłowy, a obywatele mają pewność, że ich sprawa trafi do odpowiedniego organu.

Zapewnienie porządku i efektywności

Właściwość organów pozwala na podział zadań i kompetencji, co zapobiega chaosowi i umożliwia sprawniejsze działanie administracji.

Zadanie 14.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. 2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne, a także to, co uniwersalne, od tego, co partykularne i związane z tradycjami lokalnymi – w życiu narodów i państw, [...] w kulturze życia codziennego, komunikacji społecznej i kulturze politycznej. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 4) rozróżnia generacje praw człowieka, stosując pojęcia praw negatywnych i pozytywnych oraz wskazując na inny stopień ich ochrony.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformułowaniem właściwego uzasadnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: tak

Uzasadnienie: Opisane w tekście sytuacje dotyczą praw, które wymagają od władzy podjęcia aktywnych działań na rzecz jednostki, np. prawo do pracy czy prawo do nauki.

Zadanie 14.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności. 2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne, a także to, co uniwersalne, od tego, co partykularne i związane z tradycjami lokalnymi – w życiu narodów i państw, [...] w kulturze życia codziennego, komunikacji społecznej i kulturze politycznej. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	X. Prawo. Zdający: 4) rozróżnia generacje praw człowieka, stosując pojęcia praw negatywnych i pozytywnych oraz wskazując na inny stopień ich ochrony.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwych konsekwencji w podanych kategoriach

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Konsekwencje dla Romów

Zostaną oni pozbawieni możliwości wyrwania się z biedy i zmiany swojego życia.

Konsekwencje dla państwa macedońskiego

Państwo macedońskie będzie miało w przyszłości problem z dużą liczbą osób niewykształconych czy bezrobotnych, co będzie wymagało przeznaczenia środków na wsparcie i pomoc, np. w postaci zasiłków.

Zadanie 15.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 2) wymienia najważniejsze wydarzenia związane z przełomem 1989 r. w Polsce oraz w Europie Środkowej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

transformacja ustrojowa

Zadanie 15.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 3) charakteryzuje spór polityczny w Polsce po 1989 r. w odniesieniu do sposobów radzenia sobie z dziedzictwem komunizmu.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego wyjaśnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Ocena tego okresu w Polsce jest niejednoznaczna. Jedni uważają, że okres transformacji ustrojowej w Polsce można uznać za sukces, a inni oceniają ten okres negatywnie ze względu na jego negatywne skutki społeczne, takie jak bezrobocie i wzrost nierówności społecznych.

Zadanie 16.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 2) wymienia najważniejsze wydarzenia związane z przełomem 1989 r. w Polsce oraz w Europie Środkowej. XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

1. zjednoczenie Niemiec
2. rozpad ZSRR
3. rozpad Jugosławii

Zadanie 16.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie właściwego wyjaśnienia w każdej z kategorii wraz z odwołaniem się do konkretnych wydarzeń

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Suwerenność Polski

Szczególnie po upadku ZSRR Polska odzyskała w pełni suwerenność, przestała być zależna od ZSRR, mogła samodzielnie kształtować zarówno swoją politykę wewnętrzną, jak i zagraniczną.

Integracja z Europą Zachodnią

Nic nie stało na przeszkodzie, by Polska rozpoczęła starania o członkostwo w organizacjach zrzeszających państwa Europy Zachodniej – NATO i Unii Europejskiej.

Zadanie 17.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 3) charakteryzuje najważniejsze formy regionalnej współpracy w Europie Środkowej, w których uczestniczy Polska: Grupa Wyszehradzka (V4), Trójmorze, relacje z Ukrainą i Białorusią.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie właściwej nazwy oraz wyjaśnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Trójkąt Wyszehradzki. Początkowo organizację tę tworzyły trzy państwa: Polska, Czechosłowacja i Węgry. Zmieniło się to po rozpadzie Czechosłowacji na Czechy i Słowację.

Zadanie 17.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych [...] aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 3) charakteryzuje najważniejsze formy regionalnej współpracy w Europie Środkowej, w których uczestniczy Polska: Grupa Wyszehradzka (V4), Trójmorze, relacje z Ukrainą i Białorusią.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformułowaniem właściwego uzasadnienia

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: Polska i Czechy są najbardziej zaniepokojone działaniami Rosji wobec Ukrainy, natomiast Węgry utrzymują bliskie relacje z Rosją, zwłaszcza w sferze energetycznej, importując gaz i ropę, oraz reprezentują najbardziej przychylne stanowisko wobec tego państwa. Słowacja z kolei stara się przyjąć stanowisko dość umiarkowane – balansuje między oboma podejściami, utrzymuje dialog z Rosją, ale jednocześnie wspiera jedność i solidarność w ramach Unii Europejskiej i NATO.

Zadanie 18.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XV. Kulturowe, polityczne i gospodarcze zmiany na świecie po 1989 r. Zdający: 4) charakteryzuje przyczyny i przejawy globalnego (politycznego i gospodarczego) wzrostu znaczenia Chin.

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie dwóch poprawnych ocen

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. F

2. P

Zadanie 18.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XV. Kulturowe, polityczne i gospodarcze zmiany na świecie po 1989 r. Zdający: 4) charakteryzuje przyczyny i przejawy globalnego (politycznego i gospodarczego) wzrostu znaczenia Chin.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie właściwego wyjaśnienia zawierającego dwa przykłady

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

1. Dominacja Chin w produkcji, zwłaszcza w zaawansowanych technologiach, może osłabić konkurencyjność europejskiego przemysłu.
2. Przerwanie lub zakłócenie łańcuchów dostaw z Chin, będących głównym dostawcą wielu towarów, może doprowadzić firmy europejskie do bankructwa.
3. Zależność od chińskiego rynku zbytu dla europejskich towarów stanowi zagrożenie w przypadku pogorszenia relacji handlowych i wprowadzenia barier celnych.

Zadanie 19. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 2) przedstawia główne etapy i konsekwencje wejścia Polski w struktury [...] Unii Europejskiej w 2004 r.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz ze sformułowaniem właściwego uzasadnienia i dwoma argumentami

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie:

1. Unia Europejska nie powstała w 1949 r., zatem nie jest najstarszą polityczną organizacją na kontynencie.
2. Cele Unii Europejskiej są znacznie szersze – np. unia gospodarcza i walutowa oraz wyrównywanie różnic między państwami członkowskimi.

Zadanie 20.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XV. Kulturowe, polityczne i gospodarcze zmiany na świecie po 1989 r. Zdający: 5) wyjaśnia pojęcie wojny hybrydowej i podaje przykłady takich konfliktów.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie jednej poprawnej różnicy

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Wojna hybrydowa rozpoczyna się bez formalnego wypowiedzenia konfliktu. Natomiast wojna konwencjonalna to wojna wypowiedziana lub jasno zasygnalizowana przez strony konfliktu.

W wojnie konwencjonalnej używana jest broń typu artyleria, czołgi, samoloty, okręty, natomiast w wojnie hybrydowa łączy działania militarne z nieregularnymi (np. cyberataki, dezinformacja, propaganda, działania ekonomiczne) bądź opiera się wyłącznie na działaniach nieregularnych.

Zadanie 20.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XV. Kulturowe, polityczne i gospodarcze zmiany na świecie po 1989 r. Zdający: 5) wyjaśnia pojęcie wojny hybrydowej i podaje przykłady takich konfliktów.

Zasady oceniania

1 pkt – podkreślenie poprawnych odpowiedzi

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

konflikt w Ukrainie (2014), wojna Izraela z Hamasem (od 2023)

Zadanie 21. (0–7)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o [...] politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski). II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 3) wyjaśnia pojęcie samorządu terytorialnego; charakteryzuje polskie tradycje w tym zakresie; 19) charakteryzuje funkcjonowanie organów gminy, powiatu i województwa.

Zasady oceniania

7 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni trzema aspektami tematu oraz o właściwej formie, strukturze i logice wyводу

6 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi dwoma aspektami tematu w pełni i jednym – częściowo oraz o właściwej formie, strukturze i logice wyводу ALBO rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni trzema aspektami tematu

5 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi dwoma aspektami tematu w pełni i jednym – częściowo ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem w pełni i dwoma – częściowo oraz o właściwej formie, strukturze i logice wyводу

4 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni dwoma aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo trzema aspektami tematu oraz o właściwej strukturze i logice wyводу, ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem tematu w pełni i dwoma – częściowo

3 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo trzema aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem tematu w pełni i jednym – częściowo.

2 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo dwoma aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym w pełni jednym aspektem tematu

1 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanym częściowo jednym aspektem tematu

0 pkt – rozwiązanie bez zrealizowanego aspektu tematu ALBO brak rozwiązania

Aspekty tematu:

- 1) przedstawienie celów i okoliczności uchwalenia reformy samorządowej z 1999 r.,
- 2) przedstawienie trzech najważniejszych zmian wprowadzonych ustawą o nowym podziale terytorialnym państwa polskiego,
- 3) ocena funkcjonowania samorządu terytorialnego z punktu widzenia mieszkańców oraz państwa polskiego wraz z podaniem pozytywnych i negatywnych konsekwencji istnienia nowego podziału administracyjnego.

Przykładowe rozwiązanie

Jako uczestnik konferencji dotyczącej funkcjonowania samorządu terytorialnego chciałbym podsumować wieloletnie już istnienie tego systemu w Polsce.

Jak wynika z tekstu, po transformacji ustrojowej większość polityczna zdawała sobie sprawę z konieczności przeprowadzenia zmian w systemie administracyjnym państwa polskiego. Okres PRL-u to czas braku zainteresowania aktywnością obywateli i rządzenie państwem z punktu widzenia Warszawy – to partyjni przywódcy rościli sobie prawo do decydowania o sprawach najodleglejszych części kraju, bez jakiegokolwiek udziału obywateli. Już obrady Okrągłego Stołu w 1989 r. poruszyły kwestię konieczności zmian w tym zakresie. Strona opozycyjna mówiła wówczas o potrzebie zaktywizowania mieszkańców miast, miasteczek i wsi. To oni znali najlepiej potrzeby swojego regionu, dlatego też powinni mieć wpływ na wybór lokalnych władz, wydawanie pieniędzy, a także – w miarę możliwości i chęci – mieć możliwość działania na rzecz swojej wspólnoty. Oczywiście należało też zadbać o stworzenie systemu kontroli legalności działań lokalnych władz i mieszkańców, zgodnie z jednolitym prawem państwa unitarnego. Dodatkowo po transformacji rozpoczęliśmy proces dostosowania Polski do europejskich standardów i usprawnienia funkcjonowania państwa. Kluczowa dla stworzenia nowego podziału administracyjnego Polski była ustawa, która wprowadziła szerokie zmiany w 1999 r.

Ustawa ta przede wszystkim wprowadziła nowy, trójstopniowy podział administracyjny kraju na gminy, powiaty i województwa. Gmina stała się najmniejszą, a więc najbliższą mieszkańcom, jednostką, która miała za zadanie zająć się sprawami lokalnymi, realizując zadania własne, zlecone i powierzone. Powiaty były jednostkami zupełnie nowymi, niefunkcjonującymi w PRL-u. Województwa miały od tej pory rozwijać się dwutorowo – z jednej strony wciąż funkcjonowała tam administracja rządowa, ale nowością było wprowadzenie administracji samorządowej.

Istotną kwestią reformy było także zmniejszenie liczby województw z 49 do 16. Miało to ułatwić decentralizację i wzmocnić województwo jako jednostkę administracyjną – było ono większe, więc silniejsze w konfrontacji z władzami centralnymi.

Konsekwencją transformacji i wprowadzenia demokracji dla reformy samorządowej była aktywizacja mieszkańców. Reforma miała za zadanie zachęcić ich do działań na rzecz lokalnej ojczyzny, dała możliwości prawne kontrolowania lokalnych władz (jak choćby recall) i współdecydowania o kierunku rozwoju swojego miejsca zamieszkania, np. poprzez zainicjowanie i zaznaczenie swojego stanowiska w referendum lokalnym.

Wreszcie to właśnie mieszkańcy od tej pory wybierali swoje lokalne władze. Początkowo wybory samorządowe dotyczyły tylko organów uchwałodawczych, jednak w 2002 r. zdecydowano, że kwestia wyboru władzy wykonawczej na poziomie gminy także powinna być w gestii mieszkańców. Od 2018 r. zmieniono długość kadencji organów samorządowych (z 4 do 5 lat) oraz wprowadzono możliwość jednokrotnej reelekcji dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Jak wynika ze źródła statystycznego, więcej respondentów uważa, że po reformie 1999 r. władze samorządowe funkcjonują lepiej (46% wskazań zarówno w 2010 r., jak i w 2015 r.). Wskazania tych, którzy gorzej oceniają działania samorządów, wahają się w tym okresie od 8 do 9%. Zapewne z punktu widzenia mieszkańców korzystny jest bliższy związek z przedstawicielami lokalnych władz – radni (szczególnie na poziomie gminy), wójt, burmistrz czy prezydent miasta to często osoby dobrze znane mieszkańcom, związane ze swoim środowiskiem lokalnym, co może być bardzo przydatne szczególnie przy urnie wyborczej, kiedy to mieszkańcy mają dokonać wyboru rządzących na kolejny okres. Bliskość władz sprzyja także możliwości poinformowania władzy o potrzebach mieszkańców. Niestety, nie zawsze mieszkańcy są w stanie uzyskać wszystko, co jest im potrzebne, ponieważ małe, biedne gminy niekoniecznie dysponują wystarczającymi możliwościami finansowymi. Z punktu widzenia władz samorządu terytorialnego na pewno plusem jest znajomość potrzeb mieszkańców i możliwość zaspokajania ich zgodnie z kompetencjami przekazanymi im do realizacji przez ustawodawcę. Jeśli te zadania są wykonywane zgodnie z prawem, to władza centralna nie może ingerować w ich zakres. Niestety, jak pokazuje praktyka, realizację tych zadań może utrudniać, jeśli nie uniemożliwiać, spór polityczny między władzami lokalnymi i centralnymi. To jednak władza centralna decyduje np. o wsparciu w celu finansowania niektórych zadań.

Reasumując, wieloletnie funkcjonowanie samorządu terytorialnego w Polsce można uznać za udane rozwiązanie, które przyczyniło się wydatnie do budowy społeczeństwa obywatelskiego w państwie polskim.